

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Strašne povodnji.

Meseca septembra zadela je velika nesreča deželi Koroško in Tirolsko. Grozni nalivi povzročilo so hude povodnji in reki: Etschin Drava s številnimi pritoki vred ste naredile škode, ki se je vcenila na 15 milijonov goldinarjev. Začelo se je pobirati po vsem cesarstvu. Nabrani so do sedaj 250.000 fl., cesar so darovali sami 110.000 fl., in država je dovolila podpore 700.000 fl. Čeravno je vse to malo v primeri do škode, na 15 milijonov vcenjene, začeli so ljudje vendar steze, hiše itd. popravljati, da bi zamogli zimo prebiti. Pretrgane železnice začele so zopet voziti. Ljudje so mislili, da bode sedaj mir, pa so se motili.

Sredi oktobra zapalo je po tirolskih in koroških planinah debelo snega. Pretečeni teden pa se vzdigne gorki jug in pridrvi goste kopicе črnih oblakov. Ustavijo se v planinah in se trgajo zaporedom, da lije deža z njih, kakor bi sode preobračal. In sedaj hrujejo vode v doline. Kmalu so jim korita pretesna in dne 27. in 28. se razlijejo Drava, Zila, Krka, Lavoda, Bela, dalje Rienza, Etsch itd. čez obrežja in pouzročijo drugo, strahovitnejo in pogubnejo povodenj na Koroškem in Tirolskem.

Silni volovi podirajo jeze, rušijo hiše, odnašajo njive in travnike, trgajo moste. Železnica ne more več voziti. Mnogo živine in pa tudi ljudij utone. Poročila so od vseh strani žalostna. Reka Etsch teče na Italijansko proti Veroni. Mesta Briksen, Botzen, Trident, Verona so v nevarnosti. Jednako dela Drava in njeni pritoki. V Brunecken podkoplje voda zid okolo pokopališča, zid se zvali v valove ter zgine in sedaj odplavlja voda truge z mrličii vred.

V Dölsachu se utopi mnogo mož in žensk, Innichen je poplavljen, ljudje bežijo kamor le kdo more, Lienz je v nevarnosti, železniško štacijo Nikolsdorf nad gornjim Drauburgom pobrišejo valovi do čista, da je ni nikder videti. Dravska dolina po Koroškem postane jezeru

podobna. V Beljaku stopi Drava za 4 metre višje, kakor je navadno; Labod je poplavljen, v Rožeku in spodnjem Drauburgu pa vtrga most. V Mariboru in Ptuji se bojijo za mostove. V Melji pod Mariborom je stezo odneslo, v Ptuji pa je poplavalo nižje ulice in Obrež. Kosi Drauburškega mosta so pa srečno šli skoz mariborski in ptujski most. Voda je še le v pondeljek opoldne, 30. oktobra začela padati.

Izmed Dravinih pritokov najhujše razsajala je Zila. Po vsej Zilskej dolini je vode prek in prek. Vasi, cerkve, hiše so podobne otokom, ki iz vode štrlijo. Mnogo poslopij je porušilo, veliko lesa odneslo, njive, travnike, vrte zasulo z blatom in kamenjem. V spod. Drauburgu so most zaprli uže v nedeljo. Nihče ni smel čez most. Valovi strašno butajo v lesene mostnice. V pondeljek ob 5. uri zgodaj prikipi voda do vrh mosta. Tri mostnice se ob enem zrušijo in potegnejo širok kos mosta za seboj. Ker ni smel nihče na mosti stati, zabranila se je večja nesreča. Mostnice pa je odneslo Bog vedi kam na Hrvaško ali Ogersko. Sreča velika, da niso nikder trele v drug most.

Samo po do sedaj znanih poročilih je druga nesreča vsled povodnji večja od prve. No, in če vzamemo, da je vsaj jednaka, potem je zopet 15 milijonov goldinarjev škode. Iz tega se da sklepati, kako nesrečni so dotični ljudje na Koroškem in Tirolskem. Gotovo bodo zopet pobirali. Toda zdalo bo težko kaj in toraj bo država prisiljena priskočiti, to tem bolj, ker se bliža zima. Povsod pa imamo dovolj uzrokov prositi s sv. Cerkvo: „Prevelike vode, reši nas o Gospod!“

Šolske razmere.

(Izv. dopis iz Šaloške doline.)
(Konec.)

Za učitelja gotovo ni večje časti, kakor če uživa ljubezen in spoštovanje ljudstva, med katerim posluje. Pri nas je o tem malo kaj

slišati. Kako tudi? Saj si malokateri prizadeva ljudstvu do boljše prihodnosti pomagati. V narodnem obziru bi ti gospodje rajši vsak napredek zadrževali nego pospeševali. Ako se priredi narodna svečanost, strahopetno od strani stojé, ali pa se je celo ne udeležé. Pa si bode kdo mislil, da ti gospodje saj blaginjo ljudstva kolikor mogoče pospešujejo! Dosihdob smo tudi o tem malo kaj opazili. Kako tudi?

Kdor ne ljubi ljudstva, tisti tudi ni in ne bode pripravljen za njegovo srečo kaj več storiti, nego ga veže dolžnost. Koliko se je že govorilo in pisalo o imenitnosti drevesnic in o potrebi sadjerejskega pouka v ljudski šoli, pa vse to je bob ob steno. Naša dolina je sadjereji silno ugodna, na tisuče dreves bi imelo tukaj prostora, ki bi donašala lep dobiček, pa kaj pomaga, ko ljudje ne znajo dreves odgojevati.

Učiteljem pa, ki so v prvi vrsti poklicani ljudem se svojim znanjem na pomoč priheteti, je več na tem ležeče, da zabijejo dečkom nekaj neumljivih nemških fraz v glavo, nego, da bi jih poučevali v tej prekoricni stroki kmetijstva. Kupci nas sicer nikdar ne vprašajo ali znamo nemški, pač pa, če imamo kaj sadja? Tudi radi znanja nemščine niti krajcerja več ne skupimo, gotovo pa, ako imamo dosti in lepega blaga.

Ko bi naši učitelji bolj pečali se s sadje-rejo, potem bi zginile goline po našej dolini, kmetje pa bi marsikateri krajcar več prigosparili, za kar bode učiteljem bolj hvaležni, nego za tisto nemško sodrgo, ki jim čisto nič ne hasni. Naša dolina pa bi sčasoma postala prekrasen raj, kar bode nam vsem v večjo čast, kakor pa nemško blebetanje naših slovenskih otrok.

Sicer pa tudi vemo, da je temu žalostnemu stanju našega šolstva mnogo krivo šolsko nadzorstvo. V nadzornike se po slovenskem Štajerskem z malimi izjemami imenujejo možje, katerim nihče ne očita prijaznosti do slovenskega ljudstva.

Le ti potem po svoje uplivajo na učiteljstvo, katero se jim, kakor je to čisto naravno, na vse načine prizadeva uslužiti. Zlasti pa je naš okraj v tem oziru silno nesrečen. Za nadzornika je prišel mož, ki gori in živi za prusko nemški „Schulverein“. Kaj čuda, ako se veljavnost pozameznih šol sodi še le po tem, koliko so se otroci „dresirali“ v drugem deželnem jeziku; vse drugo niti piškovega oreha ni vredno.

Zato pa tudi nobenega sadu ni zaslediti; pa čemu tudi, saj je mnogim nemčurskim gospodom ljubše, ako naše ljudstvo še dalje v svoji duševni zaspanosti ostane. Vse te notrajne revščine šol pa se ne morejo prokriti z zoprno-pri-

siljenim dobrikanjem v družbi z narodnjaki, zlasti pa s častito duhovščino.

Kako se ima to vedenje soditi, priča nam to, da je ravno isti mož naročnik „Celjskega listjaka“, katerega bode gotovo tudi vsem svojim vernim ovčicam gorko v čitanje priporočeval.
Nadučitelj.

Gospodarske stvari.

Prيرهja sadunosnih divjakov.

(Konec.)

Kdor si peške skozi zimo na suhem n. p. v sobi v kaki primerni posodi hranuje, temu spomladi posejane bodo le težko in le pozamezne pognale. Vzrok leži v tem, da se peške v trdne rekel bi usnjate in kamenaste odeje zavite, skozi ktere za kaljenje potrebna vlaga in zrak le težko in po malem vdira.

Če pa posajene peške ne peženejo brž v spomladi, tako si marsikdo domišljuje, da sploh ne bodo več pognale in celo gredo prekoplje in kaj drugega v njo poseje. Ali drugo spomlad začno peške poganjati, vendar pa je po takem ravnanji cela posejatev več ali manj uničena in delo in trud zastojn. Zato je pa najboljšje, da se sadunosne peške konec oktobra ali začetek novembra pod zemljo spravijo. Le miši jih je treba varovati, kar se z drobnostekanim smrečjem ali brinjem naj prej doseči da.

Le v krepki zemlji se dajo tudi krepki divjaki prirediti in le pri redki posejavi bode si, da se seme po gredi vrže ali pa po vrstah seje. Le tako se dobé dobro obkorenjinene in hitro rastoče rastlike. Zemlja se mora rigolati na 60—80 centimetrov globoko in sicer pred zimo in potem se mora s krepkim kompostom pognojiti. Kdor peške na široko seje, ta jih mora z grabljami pod prst spraviti in potem gredo s kompostom posuti. Pri posejavi po vrsti potegnejo se žlebiči 6—10 centimetrov globoko in po 50—60 centimetrov vsak sebi. V te žlebiče se potem seme poseje in potem žlebiči z motiko zagrebejo.

Tudi tukaj naj se nasuje do 3 centimetre debelo komposta. Zemlja se mora potem spomladi, ko seme že raste, večkrat okopati in opleti in mlade rastlinice se morajo s staro že godno gnojnico zamakati. Da se okopavanje in rahljanje še le goditi sme, ko so rastlinice že precej krepke, to je samo po sebi umevno. Kdor hoče še kaj po vrh storiti in rast posebno pospešiti, ta naj nekaj s preperelim hlevnim gnojem še pognoji.

Gnoj drži grede vlažne, če tudi suša nastopi in tudi brani, ea ploha rastlinic toliko v tla ne vbija, kar lepo rast zelo zadržuje. Če se še pri celi posejavi nič bistvenega zamu-

dilo ali prezrlo ni, in če tudi vremenske razmere niso neugodne, tako že prvo leto jablanice, gruške in drugi divjaki tako zrastejo, da so dosti močni za presajanje in so bolji od dvetletnih sajencev. Slabejši ali zdravi divjaki peščenega sadja se na rigolana tla v krepko prst pikirajo, t. j. korenina in deblo se jim nazaj poreže in potem se po vrsti 6—8 centimetrov vsak sebi posadi.

Vrste so po 60—70 centimetrov narazen. Koščastega in luščinastega sadja seme je naj boljše brž po tem, ko se je sad pospravil, posaditi.

Pomoček zoper ogrce v drevesnicah.

Kot pomoček zoper ogrce v drevesnicah se priporoča premogov katran. Duh katranov je ogrcem zoper in jih prežene. Nareja se pa stvar takole: Ko se mladi divjaki v drevesnico presajajo, se vzamejo prišpičene po 35—40 centimetrov dolge palčice, ktere se po 3 centimetre od posajenega drevesca v zemljo potaknejo. Te palčice so po 2 centimetra dolge in se po 25 centimetrov globoko v zemljo zasadé. Tudi semenjaki se morejo na tak način ogrcev varovati, da se tako pokatranjene palčice med nje potikajo.

Kako spoznamo ali je krava dobra mlekarica.

Ako je kravi rep brž pri korenu precej močen in debel in se od zgoraj navzdol vedno bolj v tenko zgublja in komaj skočni člen dosega, tako se pravi, da taka krava ni kaj posebna mlekarica. Če je pa rep v celem nježno in tanko raščen in če njegova dolgost čez skočni člen na nogi preseza, tako se pravi, da je to znamenje dobre mlekarice.

Sejmi. 2. novembra: Podčetrtak, Radgona, Straden, sv. Vit na Vogaoi, Vitanje; 3. nov.: Pišee; 4. novembra: sv. Barbara v Halozah, Ponkva; 5. novembra: Klek nad Radgono; 6. novembra: sv. Janž v Sagavskem dolu, Lemberg, sv. Lenart v Slov. goricah, Lesično, Maribor, Nova cerkva, Pobrež ptujski, Rečica, Brežice, Selnica na Dravi.

Dopisi.

Iz Konjic. (Rodbina Antona Ungar) črevljarja v Čadramu, ki je bila 15. t. m. od strahovitega hudobneža Ludovika Havraneka tako neusmiljeno razmesarjena, še vsa živi. Mož in žena s starejšim sinom sta že precej okrevala, da zamoreta že po izbi semtertje hoditi. Hujše se še godi mlajšima sinoma Jožefu in Antonu, prvi sicer že vstaja, a desna roka mu je pohabljen, kakor bi ga bil mrtvud zadel in prišel je še k zavesti pa govoriti ne more, in tudi ni verjetno, da bo kedaj govoril. Anton

najmlajši že kako besedo spregovori, a čuti tolike bolečine, da cele ure preupiye in ker se mu rane gnojijo, se tudi ne more vedeti, bo li ozdravil ali ne. — Velika in sme se reči nepopisljiva nesreča je za starše, ki vidijo zdaj svoje prej lepe in brihtne otroke pred seboj vse pobite, brez nade, da bi si kedaj sami kruha služiti zamogli. Kako pa se je zamoglo to zgoditi, da je ta norljavi hudobnež se cele tedne po Pohorji potikal med ljudmi, ki so ga dobro poznali in nekteri tudi vedeli, da je lastno mater in kmeta Schönwetterja s sinom vred umoril in ga vendar niso prijeli in gosposki izročili? Ni nikogar bilo, ki bi bil spoznal nevarnost, ktera ljudem preti po tem hudobneži? Pač bilo je takih; 8 dni preden je Havranek Ungarjeve tako grozovito potolkel, bil je pri sv. Kungundi na „Holcerjevi“ svatbi; č. g. župnik Slatinšek to izvedevši kar hitro naroči kmečkemu fantu, naj se nemudoma poda k županu Valentinu Kangler in mu pove, kje da se Ludvik H. nahaja, naj žandarje in druge može zbere ter tega človeka v varni zapor spravi! Kaj pa ta župan stori? On odvrne: Če ga tudi prime, kaj se mu pa zgodi? Mi mu ničesar storiti ne smemo; komur je na poti, naj ga pa lovit gre! In ničesar ni storil, ter pustil, da se je Havranek med svatmi veselil, jedel in pil in potem na parni mirno naspal. Imenovani župan pa kaže tačas precej korajže, kedar je treba domačemu g. župniku kak po višji gosposki zapovedani podpis odreči. Slavno c. k. okrajno glavarstvo opozorimo na ta slučaj.

Iz Tolstega vrha pri Konjicah. (Slava cesarju, — Havranek. — Letina.) Dne 3. aprila t. l. je 6 posestnikov v Kamnej gori, pogorelo. Revšina pa je bila velika. Nikdo jim ne ve pomagati. Šli so toraj do svojega župana J. Z., da jim naredi prošnjo do svitlega cesarja. to pa v domačem slovenskem jeziku. In glej čudo! Darovali so pogorelcem 200 goldinarjev. Hvala in slava cesarju! Ker dan danes Slovenci od nemškutarske strani mnogo trpimo, nam je to v veliko tolažbo in upanje, da cesar. najvišji Gospod in vladar vseh narodov svojega cesarstva, ne zametujejo Slovenca, ampak mu ravno toliko milosti in dobrot radi skažejo, kakor drugim. Naj bi vsak nemškutar, ki je rojen Slovenec in pa služabnik cesarju, se učil narodnih pravic ne zatirati, ampak pospeševati. — Kakor se spričuje, je tudi v tukajšnje okolice prišel bil morivec Ludvik Havranek. Dne 13. oktobra ob 9. uri predpoldnem je zmanjkalo otroka kočarju Matevžu Hriberniku. Jože bilo mu je ime; 4¹/₂ leta je bil star. Mati ga je poslala k bližnjemu studentu po vode. Ko ga do pol ure nazaj ni bilo, gre iskat pa najde posodo z vodo napolnjeno na poti stati, otroka pa nikder; iščejo ga na vse strani, a nij ga nikjer. Sosedov fantek blizu 8 let stari pripoveduje, da je ne-

znan človek, ki je nosil motiko pa lonec ali pisker na hrbtu, Jožeta lovil in mu ponujal jabelka, pa mu je všel, in da je potem proti domu hitel. Izkalo se je na vse strani, ali ni sledu o njem. Ko bi ga bil znani morivec vzel in kje pustil, ali je že mrtev, ali še živi, vsak je proščen na znanje dati c. kr. sodnji ali c. kr. žandarjem ko bi se najdlja kaka sled. — Trgatev smo tukaj celo slabo imeli. Kar je višjih gor, tam je zmadletka mraz bil oka osmodil, potem je dvakrat toča zadela, slednje je pa rja osmodila. Vinograd, ki je v srednjih letih dal 10 štrtinov, je letos komaj 1 $\frac{1}{2}$ štrtina zmogel. Kje bo denar za davke, za obresti; za obleko? Toda iščimo najpoprej božje kraljestvo in njegovo pravičnost, in drugo nam bode navrženo!

Iz Dobrne. (Šolsko leto. II.) Vsak predlog, kateri izhaja od konservativcev, t. j. pravicoljubnih nemških in slovanskih poslancev, vsak predlog moral bi iti pod klop, najsi bo še tako koristen. To se ja med ostalim pri obravnanji o spremembi šolske postave pokazalo v državnem zboru, kjer je sedaj konservativcev več kakor „liberalcev“. Pravicoljubna večina poslancev nemških in slovanskih je želji ljudstva hotela zadostiti s tem, ker je lani zahtevala, naj bi se šolska postava spremenila tako, da bi otroci obiskovali šolo po 6 let redno, potem 2 do 4 leta po več ur v tednu ponavljali, samo lenuhi naj bi še čez 6. leto ostali v vsakdanji šoli; v prvej vrsti pa so želeli, naj bi se v postavi „nравно-verski“ namen šoli spremenil v „versko-nравni“, t. j. brezverska šola naj bi postala verska, kar bi v katoliškem cesarstvu avstrijskem bilo celo po pameti. Takemu predlogu so se „liberalci“ z vsakojakimi ugovori in praznimi izgovori ustavljali na vse kriptje. To je bilo uzrok, da je državni zbor celi mesec februarij potrošil za pogovarjanje, ker se je vsaka besedica po nepotrebnem devala na rešeto. Ko bi „liberalci“ imeli večino, stavi groš na krajcar, gotovo bi na „sramoto“ pozabili ter šolske postave razven njih verskega značaja vsaj deloma spremenili in potem ljudstvu rekli: Glejte, kako vam radi vstrezamo, le pustite nam vajeti v rokah, da bomo Slovane hitreje povozili in z sveta spravili. Da tudi v Cerkyo, katerej so že v šoli šibo pokazali, namenijo isto storiti, tega bi vernemu ljudstvu še za zdaj ne upali naravnost razodeti, če vprav že vrabci na strehi to znajo. Konečno se je zahtevanje konservativcev vendar le spolnilo. Večina državnih poslancev je pri glasovanju nasvetovani predlog vsprejela. Toda, kaj so dosegli? Omenjeni sklep je, kakor se to godi z vsako nameravano postavo, romal v tako imenovano večjidel še liberalno gospodsko zbornico, a tota je 16. decembra z večino 9 glasov, 71 proti 62, vse zavrgla in rekla, naj šolske oblasti same otrokom zadnji dve leti

vspregledujejo kakor do zdaj. Poslancev v državnej zbornici je 355, če so vsi navzoči, vsak dobi dnine po 10 fl., vsi skupaj „vlečejo“ na dan 3550 fl., kar v meseci daje 108.500 fl. Toraj ves trud, dragi čas in čez sto tisoč goldinarjev, ki jih morajo davkopiščniki nastevati, vse se je po vetru razkadilo! Da imajo to „liberalci“ na vesti, pač ni treba posebič praviti. (Konec prih.)

Iz Sesterž. (Zdravnik — cesta — letina.) Sesterže so 3 $\frac{1}{2}$ ure od Ptuja 5 ur od Maribora, 2 $\frac{1}{2}$ ure od Slov. Bistrice, 4 ure od Rogaca, 3 ure od Poličan in debele 2 $\frac{1}{2}$ ure od zgornje Polskave. Na teh krajih so naseljeni zdravniki. Naša vas ali okolica je tedaj toliko oddaljena, da v potrebi ni mogoče pravi čas do zdravnika priti in potem dostikrat dobi bolnik za tolažbo odgovor: prepozno je, ni več pomagati. Želeti je, da bi se nekdo potegnil, naj bi se mesto zdravnika na Ptujski gori dopolnilo. G. obč. predstojniki tega kraja, poskusite se za to, ker veliko jih prhni, ki bi še bili lahko ozdravili, ko bi bila pravi čas pomoč. Tudi za stran slabih cest bi trebalo pogovoriti se. Čez našo občino vodi občinska cesta od Ptujsko-Pragerske do Ptujsko-Poličanske okrajne ceste, toraj od blizo Šikol do Peček. Po tej cesti se strašno veliko vozi in večji del drugi več ko domači. Razven te ceste ima še pa naša katastralna občina drugih občinskih cest čez mero veliko za popravljati. Ni tedaj čuda, da so slabe, tem boljše, ker so vse po nizkih močvirnatih krajih. Naša Monšberska in Cirkovška in druge dotične občine so že prošnje vložile okrajnemu zastopu v Ptuji, naj bi se ova cesta povzdignila na okrajno cesto II. reda. Če bo uslišano, ali ne, se še ne vé. Slišal pa sem praviti, ka so se baje gospodje okrajnega zastopa našemu zahtevanju posmehovali. (? Ur.) Jaz pa mislim, da bi bilo bolje se o resničnosti in potrebi našega zahtevanja prej prepričati. Letina je tukaj srednja: rži in pšenice se je malo našelo pa je dobro zdalo; turšica je srednja, ajda je lepa, bob (krompir) pa zavoljo prevelike moče gnjije. Vina je menje od lani pa nekoliko boljše; klaje za živino je malo. J. S.

Iz južnega Pohorja. (Komaj je nesrečni Havranek pod grobljo), vznemiruje že drugi hrup in strah prebivalstvo. Nekdo je namreč po nemodrem in brez vzroka govorico v svet izčvekal, da bode zdaj naš pogumni rešitelj Jurgo zavoljo uboja hudo kaznovan in Bog ve kaj plačeval. — Zdaj še le hodi natančniše na dan, v kakoršni smrtni nevarnosti da so bile naše rodovine in pohišstva. Imel jih je še dolgo vrsto namenjenih za morijo, kakor Likuševe, Pecove, učitelja, ki je pisma zoper njega nosil, tudi č. g. župnika, ki jih je pisal. Noč in dan je čakal Lajbartovo Barko in njenega moža, ker ga nekdam ni htela vzeti.

Jurgovo ženo nosečo. Pač škoda bilo bi, ko bi bila taka roka zadela malega Jurga Martineka, črstelega kot njegov oče, kateri se je rodil ravno dan in uro osmine padlega morilca. Nadeljo med sv. opravilom šur pred smrtjo bil je za Likusevo hišo tikom št. Jungerti, mahnil jo, ker je ondi v krčmi hrup čul, v šolo, ondi kuhinjo odpiral, po zaklenjenih vratih dvakrat močno s pestjo lopil; žena, sama doma, to slišati, bila je že po sobah okoli na pobegu. Morilec pa je na južnej strani cerkve zginil na Padež in Planino, kjer svoj življenju primerno smrt najde. Mislite si zdaj, kako razdraženo da je ljudstvo slišati, da naj bi bil še kaznovan on, ki je svet in sebe in svojo ženo, dete pod maternim sreem, tropo drugih rešil te strahovite pošasti. Kako neumen in zloben tedaj je, ki gre tako prazno besedo delati!

Od Savinje. (Dva lepa telegrama.) Vrli „Savinjski Sokol“ dobil je kot odgovor sledeča dva telegrama: „Slavnomu predsedničtvu „Savinjskoga Sokola“ gospodu Lipoldu starosti v Mozirji. Veleccenjeni gospodine! Primate ovšem najtopliju moju hvalu na prijateljskoj onoj četitci, koju mi prigodom posvečenja nove stolne cerkve moje u Djakovo priposlali izvoljeste. Bog dragi ohranio i Vas i plemeniti bratinski narod Vaš! S odličnim štovanjem Strossmaier m/p. U Djakovu, dne 8. listopada 1882.“ Dalje: „Slavni odbor „Sokola Savinjskega“ v Mozirji! Iz srca se Vam zahvaljujem za Vašo naklonjenost ter prosim: Slavni odbor blagovoli vsem udom vzlasti tistim, ki so me osobno počastili, moju srčno hvalo najaviti. Bog Ti daj predragi Sokol dika Savinjske doline z velikim vspohom delati na narodnem polji. Vam iz srca udani Anton Žuža, kanonik. Laški trg, dne 25. oktobra 1882.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Cesar mudijo se sedaj v Budimpešti, pridejo 15. nov. na Dunaj se pa zoper odpeljajo nazaj, ter ostanejo baje do božiča tam. V Budimpešti zborujočim delegatom našim in ogerskim predložil se je proračun za l. 1883 vseh stroškov, katerih bode 117 milijonov. Od teh gre za vojaštvo blizu 112 milijonov. Med našimi delegati ali poslanci državnega zbora je tudi Slovence in duhovnik č. g. Karol Klun iz Ljubljane. Znamenito je še to, da so tokrat nemški liberalci prvokrat v manjšini, konservativci so kot predsednika izvolili poljskega domoljuba dr. Smolko. Nemški liberalci so toraj veljavnost zgubili v državnem zboru in še v delegacijah. — Za Bosno in Hercegovino bo stroškov 7,039.000 fl. Ker pa imate deželi dohodkov 7,217.000 fl., nam ne bode treba doplačevati. — V Pragi so na tožno klop po-

sadili 50 socialistov. — Na Dunaji je državni pravdnik tožil nekega Holubeka ker je zoper Jude govoril, porotniki pa so ga nekrivega proglasili. To kaže, da tudi Dunajčanom predsedu Jud. — Kranjski nemčurji v Ljubljani so tako poparjeni, da še nimajo kandidata za državni zbor. Slovenci zmagajo gotovo in izvolijo ljubljanskega župana g. Grasellija. Novo mesto ima sedaj tudi slovenskega župana. G. Kmetič je postal župan. — V Spletu spodrinoli so Hrvati Italijane, dr. Rendič je postal župan, dr. Bulat podžupan. Italijani so tako jezni, da je nek paglavec kamen pognal v Bulata; ta ga pa prime in sodnji izroči. — Lahonski tiskar Morterra v Trstu je tiskal veleizdajskih oklicev. Zatožen mora sedaj pred porotnike v Gradec, ker porotnikom v Trstu ni nič zaupati. — Hrvatski sabor je izrekel zahvalo škofu Strossmajerju, da je pozidal stolno cerkvo v Dijakovaru; zagrebskega nadškofa pa je poslanec Barčič kot magjarskega po sili vrinjenega duhovnika hudo napal. Dobil je za ta napad od predsednika ukor.

Vnanje države. Ruski car se da s carico vred kronati drugo leto meseca maja. Svetinje spomenice uže kujejo. Čudno je to, da ruska vlada na vso moč utrjuje mesta blizu nemške in avstrijske meje: Varšavo, Sjeradež, Ivanogorod, Georgijevsk, Brešt, Grodno, Kovno, dalje Dubno, Luček, Zaslav, Kamenec, Bender in Kijev. — Pri volitvah za pruski deželni zbor prodrli so katoličani s 100 kandidati; nemški liberalci so pa zgubili več kakor 20 poslancev. Bismark je ukazal vse tiste prostore ob Baltiškem morji, kder bi sovražne ladije blizu mogle, z baterijami in železnimi stolpi utrditi. Nemci se namreč bojijo, da se nebi Francozi zvezali z Rusi in prusko Nemčijo zgrabili od dveh strani. — Na Francoskem hudo vre. Z republiko, kder samo bogati liberalci in freimaurerji vse strahujejo in si žepe polnijo, večina ni več prav zadovoljna. Delavci so večidel brezverni socialisti in žugajo bogatinom, fabrikantom mojstrem itd. hiše požgati, cerkve podreti; v Parizi in drugih krajih so uže vojaki morali policajem pomagati, da se ni začelo požiganje in klanje. Katoličani pa in sploh verni ljudje so premalo urejeni in pogrešajo dobrih novin. Freimaurerski ministri pa le še dalje razsajajo zoper kat. Cerkvo; sedaj so ukazali, iz vseh državnih šol križe in svete podobe pometati. Sploh na Francoskem se nekaj novega pripravlja. — Tuneški vladar Mohamed je umrl in njegov sin je prevzel vladu pod francoskim uplivom. — V Egiptu vrši se sodnijska preiskava zoper Arabi-pašo. V osrednjo Afriko je 10000 mož na poti, da vjamejo „krivega preroka“ in rešijo katoliške misijonarje, ki so v Hartum pribežali. Krivi prerok še do Hartuma ni prodrl. — Anamska država v Aziji je s Francoz

v nekšnej zvezi; ti imajo ondi mnogo vojakov in trdnjav; to pa sosedom Kitajcem ni po volji. In sedaj je novica došla, da jih je 9000 v Anamško prihrulo Francozov izganjat. To pa utegne zakriviti pravo vojsko med Francozi in Kitajci. — Španjski otok Manila bil je po strašni nesreči zadet; silna burja je morskih volavov toliko čez obrežje navalila, da je veliko hiš pokončanih, več kakor 13.000 ljudij brez strehe.

Za poduk in kratek čas.

Boka Kotorska.

(Konec.)

Mesto Kotor (Cattaro — lat. Ascrivium) je že stalo, predno so si ga l. 116 pred Kr. osvojili Rimljani. Po razpadu zapadno-rimskega cesarstva je prišlo mesto v roke byzantiškim cesarjem; pozneje Turkom, Srbom, l. 1368 Ogrom in leta 1420 Benečanom.

Leta 1797 so se Kotorci podvrgli cesarju Francu II. in od tega časa so podložniki Avstrijski. (Mesto šteje do 240) prebivalcev; ima gimnazijo, mornarsko in 2 ljudski šoli. Sedež je katoliškega in grškega škofa. Za morskim obrežjem pred vratni „porta marina“ sega prijetno sprehajališče od Dobrote do Mule.

Za težavno in žalostno vožnjo iz Gruža v Kotor bila sva s prijateljem odškodovana s prijetno in veselo iz Kotora v Gruž, ki sva jo pričela v petek 7. februarja v solčnem izhajanji. Še le pri modro-jasnem obnebi nama je bilo mogoče, občudovati posamezne oddelke zanimljive boke Kotorske.

Vedno se menjajočih divnih prizorov primerno in verno opisavati, ni tako lehko. Te kraje treba z lastnimi očmi gledati, kdor želi o njih si nekoliko jasnih pojmov pridobiti. Poslovivšim se od Kotora (so nam ostala na desnici sela Dobrota (s kat. cerkvico in belimi hišicami), Kamenari, Miloviči, Tripkoviči, Maroviči, Orahoviči, na levici, pa Mula, Glavati, Perčan (Perzagno) s cerkvama Marije Device in sv. Miklavža.

Vse te vasi obdaja strmo pečevje; v podnožji pa rastejo oljke. Pri Dražinem vrtu ter Gornjem in Doljnem Stolivu začne se krčiti prvi zaliv in se po kacic 5 minutah vožnje zopet odpre in razširi pri Perasti (majhnem mestu z čednimi poslopji in tremi cerkvicami), v novi zaliv — golfo di Risano.

Tu najdeš dva preprijazna otočiča, katerih vsak nosi na svoji višini lično cerkvico, posvečeno sveti Device.

Mornarji zovejo cerkvici kratko: La Madonna. Za otokoma ob desnem zadene oko na mestice Risan (Risano) in ni se je tega romantiškega kraja da sita napaslo, in parobrod se

že suče na levo v novo sotesko verige — le Catene. Boka postaja tu in tam tako tesna, da prebivalci ednega obrežja slišijo petelinovo petje z drugega. Svignili smo mimo Leptane in Gornje Lastuve, mimo Andriča in Zeladičev, in kakor bi mignil, prijadrali smo zopet v nov širji zaliv, kterege obal je na okrog opasana z oljkami in nizkimi hišicami v Doljni Lastni, Tivadi in v Krtolih.

Ko smo brneli čez ta srednji del boke Kotorske, posijalo je izza visokih Črnogorskih snežnikov na morje rumeno juterno solnce, da so se zlatili valovi in bližnji vrtiči, polni maslinja. Da vsaj površno vidiš lepo okolico, moraš skrbno oči metati na razne strani; kajti predno se zavež, stisne se znovič zaliv in skrči obrežje, da visé sive skale nad vodo, kakor bi se hotele v tem hipu zrušiti in v morji zakopati urno ladjico.

Pri mestu Kumboru smo priveslali v poslednjo zarezo luke kotorske, ki šteje zopet več manjih zarez, katerih konce krasijo vasi in mestica, izmed kojih je največi Novigrad ali Castelnuovo, pozidan na samih strmih in golih skalah.

Ne daleč od tod je Sutorina, do novejšega časa ozka turska meja, ki je zasegala le toliko zemlje, da je mogla Hercegovina do morja dihati. Pri selu Rozi (s cerkvico iz z razrušenim gradičem) smo jo zavili mahoma na levo in v trenutku smo dosegli vhod ali konec toli čudovite boke Kotorske. „Malta“ se je zibala močno in valjala, ko smo hiteli mimo trdnjave Mamule na otočiči Rondoni pa mimo Punta d'Ostro, ktera skalnata obal nosi novo trdnjavo, ki naj bi branila sovražniku vhod v luko; zraven stoji na prav visoki skali velikanski svetilnik „lanterna“, ki kaže v noči ladjam pot v Koterske zalive.

Ko smo pribučali na prosto morje, ponujal nam se je preveličasten pogled tje doli po obrežji Primorskem, kder stoji naj južnejše mesto Avstrijsko — Buduva, in na velikane črnogorske in hribe albanske. In to skalovito obrežje, ktero so gledali Grki, obiskovali svet premagajoči Rimci, divji Turci in blaga pohlepni Benečani, kako se krepko ustavlja divjim valovom, ki se neprenehoma v nja peneče zaganjajo! Urno ko tica frčela je Malta mimo Vitaljine, Popoviča, starega Dubrovnika, Lokruma in novega Dubrovnika v luko Gravoško, kder sem se poslovil od spremljevalca g. Vidoviča, da se takoj dalje odpeljem na Malti proti Spljetu in Zadru.

Smešnica 44. Dva ubožna dijaka spala sta v svojej podstrešnej sobici. Okolo polnoči začne se neki tat plaziti skozi okno. Eden dijakov se vsled ropota vzbudi, in ko tatu zagleda, vzbudi natihoma tudi svojega spečega tovariša, ter mu zašepeče na uho: „Kaj neki

storiva ž njim?“ „Le pusti ga, da se skozi splazi“, odvrne ravno tako tiho njegov tovariš, potem jaz naglo vstanem ter se zaderem nad njim. morebiti strahu kaj izgubi, kar je drugod ukradel.“
e. k.

Razne stvari.

(Slovensko društvo) ima velevažno odborovo sejo v nedeljo 5. novembra popoldne ob 3. uri.

(Mariborska čitalnica) naznanja, da se pričnejo znani „jour fix-i“. Prvi bode v nedeljo 5. novembra ob 1/2 8 uri zvečer. Govoril bode takrat č. g. dr. Gregorčec o „Slovenskih goricah“. Prihodnji „jour fix-i“ bodo 12. nov., 26. nov., 3. dec. 10. dec. in 17. decembra t. l. vselej ob 1/2 8 uri zvečer. Častiti udje vabljeni so k številnej udeležitvi pri teh zanimivih večerih.

(Nove volitve) za okrajni zastop mariborski nastavljene so za velike posestnike na 24. dan novembra t. l.

(Porotne sodnije) v Celji pričnejo 27. novembra.

(Ptujski župan) po sili nemeč dr. Breznigg se je poslovil in odšel daleč za Afriko na otok, Madeira imenovani, da ondi zdrav prebije zimo.

(Baron Hackelberg) v Pragwaldu je v okrožnici do srenjskih odbornikov se ponudil v zastopnika pri nepotrebnej demoštraciji celjskej ter res v imenu občine položil venec pred podobo cesarja Jožefa; revežem se mora odpustiti, niso vedeli, kaj so storili, toda rogovileža barona Hackelberga živočega med in od Slovencev si bomo pomnili.

(Pereči ogenj) ali črm razsaja v Janživruhu pri Slov. Gradci, sv. Duhu pri Celji in v Sokolskem pri Brežicah.

(Nove koleke) ali štempeljne bodo začeli 1. januarja 1883 izdajati, stare pa jemljejo nazaj le do 30. aprila 1883.

(Vuhredska občina) je dobila novo šolsko poslopje. Tamošnji načelnik železniške štacije pripomagal je veliko in hvaležni odbor podelil mu je častno srenjčanstvo. Prav! Vendar prusko-nemški „Schulverein“ bi naj ne imel svojega nepotrebnege nosa vtikati vzmes.

(V Mariboru uropal) blizu mosta in gospod Lurkardijeve hiše je delavec Anton Trebovec posestniku M. Pičeku 15 goldinarjev.

(Otroka zavrgla) je dekla Julija Paj v Prošinu, pa so jo dobili in okrožnej sodniji izročili.

(Bežigrad) pri Celji kupil je od grofa Spiegelna nekov gospod plem. Stricker.

(Naglo prestavili) so ptujskega učitelja g. Arnharda v Mürzsteg, ker je bil Slovencev pravičen; tudi g. Romihu žugajo s podobno

osodo. Le tako naprej graški gospodje; vse to bode tem bolje voda na mlin tistim, ki želijo spodnji Štajer odlučiti iz upliva gospode toliko brezozirne.

(Novo vino) velja mariborsko 50—60 fl., pekersko 93 fl. haložko 40—50 fl.

(V Loki pri Žusemu) je gluha babica v potoku prala, a med tem je za njo 15 mesečno dete Jožef Pajkovo v mlakici utonilo.

(Zlato uro) ukradli so nadučitelju g. Vrečarju v Teharjih.

Listič uredništva: Mnogo dopisov listu pa tudi cerkvenaj prilogi namenjenih je denes izostalo. Prosimo popripenja!

Loterijne številke:

V Trstu 28. oktobra 1882: 23, 66, 15, 10, 21.

V Linci „ „ 66, 47, 9, 78, 82.

Prihodnje srečkanje: 11. novembra 1882

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Tursčica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor . . .	7	—	4 43	—	4 80	—	3 18	—	4 81	—	4 50	—	4 85	—
Ptuj	7	—	5	—	5	—	3	—	6	—	6	—	4 70	—
Celje	9 75	—	7 32	—	5 70	—	3 98	—	6 45	—	5 60	—	6 50	—
Gradec	7 7	—	5 33	—	4 68	—	3 12	—	6 64	—	5 36	—	5 70	—
Ljubljana	8 43	—	5 63	—	4 67	—	3 15	—	6 92	—	4 23	—	6 18	—
Celovec	8	—	6	—	5	—	3 20	—	6 55	—	5	—	5	—
Dunaj } 100 Krk.	10 20	—	8	—	9 20	—	9	—	8 80	—	8 85	—	20	—
Pešt } 100 Krk.	9 35	—	7	—	7 80	—	6	—	5 90	—	6 82	—	6 30	—

Vabilo

za ude hmeljarskega društva, kakor tudi za vse spoštovane gospode, ki se za to kupčijsko rastlino zanimajo, h glavnemu zboru Spodnještirskega, hmeljarskega društva v četrtek 9. listopada t. l. v gostilni „h Kroni v Žaveci.

Dnevni red:

Predpoldne ob 10. uri: Rigolenje novega in oranje starega hmeljarskega vrta se pogleda v hmeljarskem vrtu žavske komune. Ob 11. uri. Pogledajo se različna sušila.

Popoldne ob 2. uri: 1) Poročilo novih izkušenj o letošnji hmeljariji. 2) Določilo hmeljarskih sejmov za leto 1882. 3) Poročilo o razstavi hmelja. 4) Statistični izkazi. 5) Razgovor o premiranji delavcev. 6) Govor o hmeljariji v slovenskem in nemškem jeziku. 7) Občni navsveti. —

Žavec 31. oktobra 1882.

Predsednik:

Karol Haupt, m. p.

Prodaja hrama.

V prijetnem mestu Varaždinu na Hrvatskem v živahnej v Varaždinske toplice in Zagreb vodečej „dugej ulici“ prodaje se z dobre volje hram hiš. šte. 215, ki je primeren za vsaki obrt, ter ima dve sobi, štacuno, kuhinjo, klet, štale za konje in krave in posebno dvorišče za živino. K hramu spada črez en oral zemlje, kjer je vrt, cvetnjak, sadovnjak in na pol pluga njiv. Pogoji so ugodni. Poblizje se zvé pri lastnici gospej Angeli Tkalčič v Varaždinu, duga ulica, šte. 215.

Služba.

Grajščina v Rogozi, pošta Račje (Kranichsfeld) pri Mariboru sprejme od 1. jan. 1883 naprej pristavnika ali „majerja“. Pristavnik mora biti oženjen, ker ima njegova žena posel gospodinjstva prevzeti. Zavoljo plače itd. imajo se prošniki osebno zglasiti pri oskrbništvu. Tam se sprejmejo tudi 4 oferske rodbine.

1—2

Mužik.

Prodaja cerkvenega vina

sv. Barbare in sv. Martina pri Vurbergu bo pri sv. Barbari 7. novembra predpoldnevom.

Sv. Martin dne 27. oktobra 1882.

Mat. Pauša.

Krčmo v najem

dajem v Bodislavcih. Kdor jo želi dobiti, naj se oglasi pri g. Matevži Gregoriči v Bodislavcih ali pri meni samem.

Ant. Gregorič,
posestnik v Ptuj.

Več 100 dreves in vinogradsko posestvo

se proda proti dobrim pogojem. Več je za povzeti iz oglasa šte. 38. in 39. „Slov. Gosp.“

Vinogradsko kolje,

smrekovo, navadno ali bolj močno, za pošiljatev po železnici ali Dravi, je pripravljen poslati iz lastnega gojzda do vigredi.

L. D. Vinšek,
pošta Reifnik. (Štajersko.)

2—2

Lep pes

beli, rujavo rumljast, je takoj na prodaj. Več se izvé pod napisom „zvesti čuvaj“ poste rest. Reifnigg, Štajersko.

2—2

Oznanilo.

Ministerstvo pravosodja kupilo je hišo in vrt barona Maksa Rasta v sv. Magdalenskem predmestju v Mariboru, da ondi napravi kaznovalnico. Na vrtu je blizu 600 lepih dreves, sposobnih za presaditev, nekaj kupljenih na sadje- in vinorejskej šoli v Mariboru. Kdor jih hoče vseh ali nekaj kupiti in hitro vgenoti, ta se naj oglasi do 30. oktobra t. l. v ekspeditu c. k. okrajne sodnije mariborske l. o. D. v hiši šte. 8.

2—2

Oženjen orgljar, ki prav dobra spričala ima, želi službo orgljarstva in mežnarije koj sprejeti, ter se priporoči velečast. cerkvenim predstojnikom. Drugo se izve pri župnijskem uradu na Paki (pošta: Fraslau.) 2—3

V cerkveni kleti sv. Marjete na Pesnici, v Nebovi, se bode v **ponedeljek, t. j. 13. Nov. ob 10 predpoldnem**

10 štrtinjakov

letošnjega, pozna nabranega vina po dražbi prodavalo.

2—2

Cerkveno predstojništvo.

Naznanilo.

V založbi K. Tandlerja v Gradci (Franzensplatz) je izišla:

„Vrtnica“

Mazurka za glasovir, zložil Fran Jurkovič.

Cena 50 nov.

Na prodaj jo imajo: Giontini v Ljubljani, Tandler v Rudolfovem, Drexl v Celji, Leyrer v Mariboru, Blanke v Ptuj, Flois v Radgoni, Kaunker v Celovci i. d.

3—3

2—7

Ponudba.

Obče znane in izvrstne na Tržaški razstavi s srebrno svetinjo odlikovane

voščene sveče

iz čistega, nepokvarjenega čebelnega voska priporočata

P. in R. Seemann v Ljubljani.